Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

DOI:10.17951/we.2015.1.2.183. | Wschód Europy • Восток Европы • East of Europe 1(2) / 2015

Olena Podvorna
Narodowy Uniwersytet „Akademia Ostrogska", Ukraina

Wspólnota zachodnia wobec rozwiązywania konfliktu na Ukrainie[1]

Zakończenie II wojny światowej oraz przyjęcie Karty Narodów Zjednoczonych wyznaczyły nowe podstawy funkcjonowania narodów oraz państw narodowych. Najgłówniejszą zmianą stał się zakaz użycia siły w stosunkach międzynarodowych oraz wymóg rozwiązywania konfliktów za pomocą środków pokojowych. W ciągu kolejnych dziesięcioleci, wraz z pogłębieniem się procesów instytucjonalizacji bezpieczeństwa międzynarodowego oraz europejskiego, granice wyznaczone po zakończeniu II wojny światowej zostały zaakceptowane przez państwa narodowe, czego potwierdzeniem są umowy dwustronne pomiędzy poszczególnymi państwami oraz dokumenty wielostronne. Turbulencje tych procesów końca lat osiemdziesiątych i początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia przyczyniły się do pojawienia nowych państw, a niektóre z nich odzyskały swoją niepodległość na nowo, tak jak Ukraina.

Przełom lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX stulecia cechuje pojawienie się nowego podejścia do rozumienia oraz zapewnienia bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego spowodowanego zniknięciem wielu zagrożeń oraz powstaniem nowych, w większości niemilitarnych. Zmiany dotyczyły koncepcyjnych założeń oraz praktycznej działalności organizacji odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa w świecie oraz Europie. Szczególna dyskusja dotyczyła przyszłości Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Równolegle do procesów odbywających się wewnątrz wspólnoty europejskiej ważne zmiany zaszły w państwach Europy Środkowo-Wschodniej oraz w Federacji Rosyjskiej. Nicią przewodnią tych zmian było dążenie do ustanowienia stabilnego i długotrwałego pokoju oraz rozwoju na terenach Europy przez wdrożenie demokracji oraz dokonanie reform gospodarczych. W warunkach tych zmian oraz skomplikowanych procesów odbywających się równolegle na różnych płaszczyznach swoje funkcjono-

[1] Tekst stanowi rozszerzoną wersję referatu wygłoszonego na międzynarodowym seminarium naukowym „Ukraina po wyborach 2014 roku/Perspektywy demokracji i zakończenia konfliktu", zorganizowanym przez Centrum Europy Wschodniej UMCS, Wydział Politologii UMCS oraz Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych 4 XII 2014 r.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

wanie jako państwo niezależne na arenie międzynarodowej rozpoczęła Ukraina. Jednak procesy transformacyjne, które odbywały się w państwach poradzieckich (z wyjątkiem państw bałtyckich), skutkowały powstaniem nieudolnych systemów politycznych oraz gospodarczych. Zaś same państwa poszły drogą rozwojową daleką od zadeklarowanej na początku lat dziewięćdziesiątych. Obszar poradziecki zamiast przyczynić się do wzmocnienia bezpieczeństwa europejskiego oraz międzynarodowego zaczął go destabilizować. Oczywiście, w ciągu tych ponad dwudziestu lat były momenty dość optymistyczne, rokujące pozytywne zmiany. Jednak po wybuchu kryzysu finansowego w 2008 r., negatywne procesy zaczęły pogłębiać się w państwach poradzieckich, przede wszystkim w Rosji, która zachowała swoją panującą rolę na tym obszarze.

W ciągu tych ponad dwudziestu lat Ukraina uzyskała status tzw. „jabłka niezgody" w relacjach wspólnoty zachodniej oraz Federacji Rosyjskiej. Uważano, iż w razie pomyślnej transformacji Ukrainy drogą rzeczywistej demokratyzacji pójdzie Rosja, zaś rozwój sytuacji w przeciwnym kierunku wzmocni nastroje oraz zachowania autorytarne Moskwy, jak również jej pozycję wśród państw poradzieckich. Z kolei sam Kijów w ciągu tych ponad dwudziestu lat prowadził politykę balansowania pomiędzy Wschodem a Zachodem, wysyłając różne sygnały do swoich partnerów zagranicznych o wybranym kierunku rozwojowym.

Taka polityka była odzwierciedleniem krótkoterminowych interesów elit rządzących oraz poważnie szkodziła interesom narodowym Ukrainy. Kryzys finansowy 2008 r. uwypuklił brak reformowania państwa. Złożona sytuacja gospodarcza oraz brak rozwiniętego społeczeństwa obywatelskiego skutkowały wzmocnieniem tendencji populistycznych, czego przejawem stały się wybory prezydenckie, które wygrał Wiktor Janukowycz. Na skutek połączenia negatywnych procesów rozwojowych wewnątrz państwa, zmniejszenia bazy zasobów (finansowych, ludnościowych, materialnych itp.) oraz złożonych procesów poza granicami Ukrainy, Kijów stanął na krawędzi bankructwa, ryzykując pojawienie się na liście państw niezdolnych do samodzielnego sprawowania władzy. Sytuacja, w której znalazł się Kijów pod koniec 2013 r., może być określona jako patowa, w której swoją rolę odegrała Moskwa. Następnie gwałtowny rozwój wydarzeń doprowadził do wybuchu konfliktu pomiędzy Ukrainą a Rosją, podważając założenia, na których opiera się współczesny porządek międzynarodowy, oraz naruszając przyjęte dotychczas „reguły gry" na arenie międzynarodowej.

Należy przyznać, iż od samego początku państwa zachodnie oraz organizacje międzynarodowe są głównymi aktorami tego konfliktu. Przeszedł on pewne etapy w swoim rozwoju. Jednak pytanie, czy osiągnął już swoją najgorętszą fazę, czy jednak należy oczekiwać tego w przyszłości, pozostaje otwarte. Celem niniejszego artykułu jest całościowa analiza działań demokratycznej wspólnoty zachodniej na poziomie oficjalnym wobec rozwiązywania konfliktu na Ukrainie, ponieważ konflikt ów wywarł duży wpływ na bezpieczeństwo europejskie oraz międzynarodowe. Powyższe założenie przełożyło się na strukturę tekstu składającego się z trzech części, w których kolejno przeanalizowano działania Stanów Zjednoczonych Ameryki, Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej rozumianych jako wspólnota międzynarodowa.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Ponieważ sam konflikt jest wielowymiarowy, działania wspólnoty zachodniej analizowane są na różnych płaszczyznach. Postawiono następujące hipotezy badawcze: konflikt na Ukrainie bezpośrednio wpłynął na zagrożenie bezpieczeństwa europejskiego oraz szerzej międzynarodowego na skutek naruszenia przez Rosję podstaw obecnego ładu międzynarodowego, co zmusiło wspólnotę międzynarodową do zaangażowania się; sam konflikt rosyjsko-ukraiński przyczynił się do rewizji przez wspólnotę zachodnią rozumienia ówczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa europejskiego oraz międzynarodowego, jak również sposobów reagowania na nie; wieloletnia historia stosunków wzajemnych Ukrainy i wspólnoty zachodniej, mających na celu głównie przyłączenie Ukrainy do Europy, również zmobilizowały kraje zachodnie do podjęcia działań w sprawę rozwiązywania konfliktu rosyjsko-ukraińskiego.

Działania Stanów Zjednoczonych

Na ogół uważa się, iż Stany Zjednoczone były i pozostaną liderem w reagowaniu na konflikt rosyjsko-ukraiński. Często ich reakcja oraz działania wobec Federacji Rosyjskiej były ogłaszane i realizowane szybciej i klarowniej w porównaniu do Unii Europejskiej. Działania Waszyngtonu na początku rozwoju konfliktu obejmowały oświadczenia o charakterze politycznym i dyplomatycznym, których celem było potępianie działań Rosji oraz wyrażenie poparcia suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy. Nieco później, podobnie jak Unia Europejska, Stany Zjednoczone zdecydowały się na wprowadzenie tzw. sankcji ukierunkowanych, mających na celu ukaranie osób odpowiedzialnych za rozpoczęcie konfliktu. Waszyngton zdecydował się unikać działań, mogących urazić społeczeństwo rosyjskie bardziej od elit rządzących.

Jeszcze 6 marca Waszyngton wydał nakaz o wprowadzeniu sankcji wizowych wobec niektórych rosyjskich i ukraińskich urzędników, a także innych osób odpowiedzialnych za zagrożenie suwerenności oraz integralności terytorialnej Ukrainy. Jednocześnie zamrożono ich aktywa w Stanach Zjednoczonych[2]. Działania te można rozpatrywać jako przesłanie ostrzeżenia władzom rosyjskim oraz krymskim przed przeprowadzeniem referendum o dalszym losie Półwyspu Krymskiego. Równocześnie można przypuszczać, iż Waszyngton nie oczekiwał zarówno anulowania referendum, jak i przyłączenia Krymu przez władze rosyjskie. Mimo to, 16 marca 2014 r. odbyło się referendum, po którym 18 marca podpisano traktat o wejściu w skład Federacji Rosyjskiej. Stany Zjednoczone otwarcie i stanowczo stwierdziły, iż Rosja dokonała aneksji Krymu po poprzednim zorganizowaniu nielegalnego referendum, naruszając przez to bezprecedensowo prawo międzynarodowe. A podczas swojej wizyty w Polsce 18 marca wiceprezydent USA Joe Biden zapowiedział wzmocnienie izolacji politycznej i gospodarczej Rosji, jeśli nie zmieni ona swojej polityki wobec Ukrainy. Wyraził również poparcie polityczne dla Ukrainy, obiecując przy tym także pomoc finansową. J. Biden

[2] Executive Order – Blocking Property of Certain Persons Contributing to the Situation in Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/06/executive-order-blocking-property-certain-persons-contributing-situation.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

oznajmił również, że omówił kroki, jakie Polska podejmie w celu udzielenia pomocy Ukrainie w kwestii dodatkowych dostaw gazu. Z kolei premier Donald Tusk powiedział, iż przyłączenie Krymu przez Rosję wbrew przepisom prawa międzynarodowego wykracza poza granice Ukrainy, stając się także problemem państw sąsiadujących z Rosją i Ukrainą. Równocześnie premier określił działania Rosji na Krymie jako wyzwanie dla całego wolnego świata i Europy Środkowo-Wschodniej, które wymaga solidarności euroatlantyckiej.

Z kolei prezydent USA Barack Obama nakazał zamrożenie aktywów i wprowadzenie sankcji wizowych dla 11 rosyjskich i ukraińskich urzędników odpowiedzialnych, zdaniem Waszyngtonu, za zaistniałą sytuację. Wśród osób, przeciwko którym wymierzono sankcje, należy wymienić dwóch wysokiej rangi doradców prezydenta Putina – Władisława Surkowa oraz Siergieja Głazjewa. Oprócz tego, sankcje nałożono na byłego prezydenta Ukrainy Wiktora Janukowycza[3]. Ponadto, na mocy wyżej wspomnianego dekretu przyjęto, iż minister skarbu USA może wprowadzić sankcje wobec wybranych sektorów gospodarki oraz działających w nich kompanii bez uzyskania zgody Kongresu. A już 20 marca, rozszerzając i uzupełniając dyrektywy od 6 i 17 marca, ogłoszono nazwiska nowych osób objętych sankcjami. Ich cechą wyróżniającą jest to, iż należą oni do najbliższego otoczenia Władimira Putina. A mianowicie: szef prezydenckiej administracji Sergiej Iwanow oraz oligarchowie bliscy prezydentowi – Giennadij Timczenko, Jurij Kowalczuk, a także bracia Rotenbergowie. Sankcje nałożono także na Bank Rossija, którego współwłaścicielem i przewodniczącym rady dyrektorów jest Kowalczuk[4].

Jednak sankcje te jako sygnał od Waszyngtonu zostały zignorowane przez Moskwę i 21 marca Putin podpisał akty ratyfikacyjne traktatu o przyjęciu Republiki Krymu do Federacji Rosyjskiej. Wtedy państwa zachodnie zaczęły uświadamiać sobie skalę niebezpieczeństwa dalszego rozwoju zaistniałej sytuacji. Pragnąc uzmysłowić również prezydentowi Federacji Rosyjskiej błędność podjętej przez niego decyzji wobec Krymu i niedopuszczalność takich zachowań w świecie współczesnym, 24 marca, podczas szczytu ds. bezpieczeństwa nuklearnego w Hadze, przywódczy państw G7 podjęli decyzję o organizacji w czerwcu własnego szczytu w Brukseli zamiast planowanego spotkania G8 w Soczi[5]. Innymi słowy, zachowania Moskwy nie odpowiadały temu systemowi wartości, na którym opiera się w swojej działalności G8. Jednocześnie ogłoszono, iż G7 nie podejmowała decyzji o zawieszeniu udziału Rosji w tym formacie, lecz tylko o zastąpieniu miejsca przeprowadzenia szczytu.

Oprócz tego, wspólnota międzynarodowa, na czele z USA, próbowała wystąpić w roli mediatora, usiłując usadzić obydwie strony konfliktu przy stole negocjacyjnym.

[3] *Ibidem*; FACT SHEET: Ukraine-Related Sanctions, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/17/fact-sheet-ukraine-related-sanctions.doc., inf. z 26.11.2014.

[4] *Ibidem*; Treasury Sanctions Russian Officials, Members Of The Russian Leadership's Inner Circle, And An Entity For Involvement In The Situation In Ukraine, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl23331.aspx.doc., inf. z 26.11.2014.

[5] G7: The Hague Declaration, http://www.g8.utoronto.ca/summit/2014brussels/hague_140324.html.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Do spotkania czterostronnego doszło w Genewie 17 kwietnia, w tym z udziałem przedstawicieli Stanów Zjednoczonych i Unii Europejskiej. Wynikiem tych trudnych negocjacji były tzw. Porozumienia z Genewy co do uregulowania (deeskalacji) sytuacji na Ukrainie[6]. Przewidywały one rozbrojenie nielegalnych grup zbrojnych pod nadzorem międzynarodowych obserwatorów, uwolnienie budynków administracyjnych oraz amnestię uczestnikom protestów. Ukraina z kolei zobowiązała się do reform konstytucyjnych przyznających większą autonomię wschodnim regionom. Jednak sam dokument, będąc wynikiem złożonych rozmów oraz kompromisów, zawarł w sobie nieprzejrzyste sformułowania, które spowodowały różne jego traktowanie, co było główną przyczyną ich nierealizowania. W dokumencie tym brakowało nawet wzmianek na temat aneksji Krymu. Już 2 maja sekretarz prasowy Putina, Dmitrij Pieskow, ogłosił, że porozumienia z Genewy zostały zerwane w wyniku działań władz ukraińskich, które rozpoczęły operację antyterrorystyczną w Słowiańsku. Swoją drogą, minister spraw zagranicznych Niemiec Frank-Walter Steinmeier zaapelował, iż należy przeprowadzić drugą rundę negocjacji genewskich, skoro pierwsza zakończyła się niepowodzeniem.

Amerykanie, obserwując rozwój sytuacji w niepożądanym kierunku, 28 kwietnia ogłosili wprowadzenie nowych sankcji wobec 7 Rosjan, w tym Igora Sieczyna, oraz 17 firm rosyjskich[7]. Odnosząc się do sankcji indywidualnych, prezydent Obama oświadczył, iż nie są one wymierzone bezpośrednio w prezydenta Putina, lecz ich celem jest doprowadzenie do zmiany jego polityki. Z kolei ograniczenia nałożone na przedsiębiorstwa dotyczą m.in. zakazu przekazania amerykańskich wyrobów high-tech dla przemysłu obronnego Rosji. Ponadto Obama zagroził wprowadzeniem sankcji wobec kluczowych sektorów gospodarki Rosji – finansowego, energetycznego, zbrojeniowego, metalurgicznego i wydobywczego – w razie dalszej eskalacji sytuacji na Ukrainie.

Już 2 maja 2014 r. Barack Obama podczas konferencji prasowej z kanclerz Angelą Merkel w Waszyngtonie zapowiedział wprowadzenie tzw. sankcji sektorowych, mających na celu uderzenie w rosyjską gospodarkę, jeśli zadecyduje się ona zakłócić przebieg wyborów prezydenckich na Ukrainie 25 maja. Dodał również, iż liczy na zaangażowanie się Moskwy w sprawie natychmiastowego uwolnienia obserwatorów wojskowych OBWE, przetrzymywanych od tygodnia przez prorosyjskich separatystów w Słowiańsku. Zgodę na wprowadzenie takich rozszerzonych sankcji zgłosiła również kanclerz Merkel w imieniu całej Unii Europejskiej.

Na początku czerwca odbyło się spotkanie liderów światowych z okazji obchodów 70-lecia lądowania aliantów w Normandii, w tym również z udziałem prezydenta Putina. Właśnie tam odbyło się pierwsze bezpośrednie spotkanie liderów państw zachodnich i Rosji po aneksji Krymu oraz eskalacji konfliktu na Ukrainie. Podczas nieformalnego spotkania prezydenci Rosji i USA wymienili zdania na temat sytuacji

[6] Женевська Заява від 17 квітня 2014 року.(укр./рос.), http://mfa.gov.ua/ua/press-center/comments/1050-zhenevsyka-zajava-vid-17-kvitnya-2014-roku.doc., inf. z 26.11.2014.

[7] Announcement Of Additional Treasury Sanctions On Russian Government Officials And Entities, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2369.aspx.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

na wschodzie Ukrainy, nadmieniając konieczność zawieszenia broni. Należy także powiedzieć, iż przywódcy świata zachodniego zorganizowali lodowate przyjęcie dla prezydenta Putina, dając do zrozumienia, iż polityka Rosji wobec Ukrainy w świecie współczesnym jest niedopuszczalna. Wyrazem niechęci wobec rosyjskiego przywódcy był incydent z premierem Wielkiej Brytanii Davidem Cameronem w roli głównej, który nie podał ręki swemu rosyjskiemu rozmówcy.

Jednak pomyślne przeprowadzenie wyborów prezydenckich 25 maja nie przyczyniło się do rozwiązania konfliktu na Ukrainie. Ponadto nowa władza rozpoczęła aktywne działania antyterrorystyczne. W następnych tygodniach po wyborach akcje wojskowe na wschodzie Ukrainy były kontynuowane. Należy odnotować, iż w pewnym momencie tych działań przewaga leżała po stronie ukraińskiej. Jednak z czasem oddziały wojskowe, tzw. DRL i LRL, zaczęły stawiać większy opór armii ukraińskiej, posługując się nowoczesną techniką wojskową oraz bronią. Na dzień przez zestrzeleniem samolotu pasażerskiego nad wschodem Ukrainy, 16 lipca, USA rozszerzyły i zaostrzyły sankcje ekonomiczne przeciwko Federacji Rosyjskiej. Ograniczenia nałożono na koncern Rosnieft, drugiego co do wielkości producenta gazu ziemnego Nowatek, Gazprom Bank, bank WEB, inne duże banki, firmy energetyczne i 8 przedsiębiorstw zbrojeniowych. Wprowadzono również restrykcje indywidualne przeciwko wyższym przedstawicielom władz Rosji. Ponadto ministerstwo finansów USA zakazało kompaniom amerykańskim i obywatelom USA finansowania oraz udzielania kredytowania dwom bankom rosyjskim – Gazpromowi i Wnieszekonombankowi na okres powyżej 90 dni[8]. Ponadto podczas konferencji prasowej w Białym Domu prezydent Obama powiedział, iż Rosja nie spełniła żądań społeczności międzynarodowej i nie podjęła żadnych działań, które mogłyby złagodzić sytuację na wschodzie Ukrainy.

Tragedia, która wydarzyła się 17 lipca, pozbawiając życia prawie 300 osób, drastycznie zmieniła przebieg całego konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, umiędzynaradawiając go i demonstrując, iż konflikt ten posiada znacznie szerszy wymiar aniżeli regionalny. Podczas gdy Ukraina i Rosja obarczały jedna drugą winą, prezydent Obama 18 lipca otwarcie powiedział, iż malezyjski samolot pasażerski został zestrzelony pociskiem rakietowym odpalonym z obszaru na wschodzie Ukrainy, kontrolowanego przez wspieranych przez Rosję separatystów. Obama oskarżył również Moskwę o ciągle udzielanie separatystom pomocy w postaci dostarczania broni ciężkiej oraz nowoczesnych zestawów przeciwlotniczych. Co więcej nazwał Putina osobą mającą najwięcej kontroli nad sytuacją na Ukrainie. Innymi słowy, przełożył odpowiedzialność za wszystkie wydarzenia na wschodzie Ukrainy na prezydenta Federacji Rosyjskiej. Lider Stanów Zjednoczonych wezwał do natychmiastowego zawieszenia broni, określając jednocześnie

[8] Announcement of Treasury Sanctions on Entities Within the Financial Services and Energy Sectors of Russia, Against Arms or Related Materiel Entities, and those Undermining Ukraine's Sovereignty, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2572.aspx.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

katastrofę jako dzwonek alarmowy do przebudzenia dla Europy i świata, oraz konieczności zmiany podejścia wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego[9].

Po tych wydarzeniach, 29 lipca, prezydent USA w swoim przemówieniu wezwał Moskwę do zaprzestania wspierania separatystów na wschodzie Ukrainy oraz nietraktowania tego kraju jak swego wasala. Ponadto Waszyngton rozszerzył sankcje w sektorach finansowym, energetycznym i zbrojeniowym. Sankcje objęły WTB i zależny od niego Bank Moskwy, a także Rossielchozbank. Innymi słowy, sankcje zostały skierowane przeciwko największym bankom rosyjskim, z udziałem państwa powyżej 50% (z wyjątkiem Sbierbanku). Ograniczenia dotknęły również Zjednoczoną Korporację Stoczniową, której zamrożono wszelkie aktywa w USA i zakazano prowadzenia z nią wszelkich transakcji[10]. Oprócz tego, Waszyngton zabronił eksportu specyficznych dóbr i technologii dla sektora energetycznego. Zawieszono również kredyty wspierające eksport do Rosji, jak również finansowanie projektów rozwoju gospodarczego w Federacji Rosyjskiej. USA również wstrzymało współpracę z Moskwą w sferze wojskowej, zamrożono dostawy sprzętu do celów wojskowych oraz konsultacje w zakresie systemu obrony przeciwrakietowej.

Jednocześnie, zdaniem prezydenta Obamy, nie należy tej polityki amerykańskiej określać nową zimną wojną, lecz reakcją na politykę Rosji, która gwałci podstawy prawa międzynarodowego. Powtórzył, iż głównym zamiarem sankcji jest wymuszenie na Moskwie zgody szukania dyplomatycznego rozwiązania konfliktu, ponieważ wpływ na gospodarkę jest lepszym rozwiązaniem od hipotetycznej pomocy wojskowej Ukrainie. Podkreślił także, że USA i państwa UE mają dowody ostrzałów Ukrainy z rosyjskiego terytorium, a także zdjęcia satelitarne, na których widać, że Rosja gromadzi przy granicy z Ukrainą znaczne siły i sprzęt wojskowy[11].

Poza tym sytuacja na wschodzie Ukrainy konsekwentnie pogarszała się, nie dając możliwości na jej szybkie i pokojowe rozwiązanie. I tak, sierpień okazał się najbardziej krwawym miesiącem w trakcie konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, którego najtragiczniejszym wydarzeniem była walka za Iłowajsk. Liczba ofiar szacowana jest na tysiąc osób. Tak gwałtowny rozwój wydarzeń nasilił obawy państw sąsiadujących z Rosją o ich bezpieczeństwo w kontekście możliwych pretensji terytorialnych ze strony Moskwy wobec nich. W związku z tym na początku września prezydent USA odwiedził Estonię, gdzie w trakcie wizyty oświadczył, iż działania Rosji na Ukrainie stanowią zagrożenie pokojowi w Europie. W swoim przemówieniu nazwał zachowanie Rosji „agresją" przeciwko Ukrainie. Ponadto zaakcentował fakt, iż takie działania naruszają

[9] President Obama Speaks on Malaysia Airlines Flight MH17, Russia and Ukraine, and the Situation in Gaza, http://www.whitehouse.gov/blog/2014/07/18/president-obama-speaks-malaysian-airlines-flight-mh17-russia-and-ukraine-and-situati.doc., inf. z 26.11.2014.

[10] Announcement of Additional Treasury Sanctions on Russian Financial Institutions and on a Defense Technology Entity, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2590.aspx.doc., inf. z 26.11.2014.

[11] Statement by the President on Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/07/29/statement-president-ukraine.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

podstawy obecnego systemu międzynarodowego, który zabrania przekroczenia granic państw z użyciem broni[12]. W swoim przemówieniu Obama zapowiedział również udzielenie pomocy Ukrainie. Wizyta ta miała być sygnałem tego, iż świat zachodni jest świadom niebezpieczeństwa, które stwarza Rosja, jak również jest gotów udzielić wsparcia swoim sojusznikom w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

Tuż po wizycie w Estonii prezydent Obama poleciał do Walii na szczyt NATO. Porządek dzienny tego spotkania został w dużej mierze zdominowany przez działania Rosji na wschodzie Ukrainy. Podczas szczytu zadeklarował, iż sankcje mogą zostać zniesione, jeżeli zostanie wprowadzony trwały rozejm[13]. Wypowiedź miała sprzyjać wypracowaniu trwałego porozumienia pomiędzy stronami konfliktu w trakcie negocjacji, które zaczęły się w Mińsku. A już w oświadczeniu z 11 września Waszyngton ogłosił, że negocjacje w Mińsku świadczą o pewnym postępie w rozwiązywaniu sytuacji, jednak nie przekłada się to na aktywność Rosji w jej próbach destabilizacji sytuacji na Ukrainie. Prezydent Obama podkreślił, iż USA rozszerzą sankcje w sektorach finansowym, energetycznym i obronnym, zwiększając tym samym izolację polityczną Rosji oraz jej straty gospodarcze, zwłaszcza w sferach szczególnie ważnych personalnie do prezydenta Putina i jego otoczenia[14].

12 września Stany Zjednoczone wprowadziły nowe sankcje wobec Federacji Rosyjskiej, które wymierzono w firmy i osoby prywatne[15]. Przede wszystkim sankcje dotknęły 6 największych banków Rosji, m.in. Sbierbank Rossii, Gazprom Bank i WTB. Zabroniono dokonywania transakcji opartych na instrumentach dłużnych o zapadalności przekraczającej 30 dni, emitowanych przez rosyjskie instytucje. Poprzednio ograniczenia dotyczyły papierów dłużnych o zapadalności ponad 90 dni. Innymi słowy, sankcje skierowane przeciw instytucjom finansowym miały utrudnić Rosji zarówno rolowanie długów, jak i pozyskiwanie nowego finansowania. Wprowadzone restrykcje także boleśnie uderzyły w 5 rosyjskich państwowych firm zbrojeniowych, którym, podobnie jak 5 firmom naftowym, ograniczyły dostęp do finansowania i zamrożono ich aktywa. Wśród poszkodowanych kompanii znalazły się Gazprom, Rosnieft, Surgutnieftegaz, Gazprom Nieft, Lukoił. Sankcje dotyczące kompanii naftowych mają na celu zablokowanie wydobycia ropy i gazu ze złóż głębinowych, łupkowych oraz w Arktyce. Sankcje personalne objęły najważniejszych polityków rosyjskich.

[12] Remarks by President Obama to the People of Estonia, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/03/remarks-president-obama-people-estonia.doc., inf. z 26.11.2014.

[13] Remarks by President Obama at NATO Summit Press Conference, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/05/remarks-president-obama-nato-summit-press-conference.doc., inf. z 26.11.2014.

[14] Statement by the President on New Sanctions Related to Russia, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/11/statement-president-new-sanctions-related-russia.doc., inf. z 26.11.2014.

[15] Announcement of Expanded Treasury Sanctions within the Russian Financial Services, Energy and Defense or Related Materiel Sectors, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2629.aspx.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Dodatkowym wymiarem działań USA na rzecz rozwiązywania konfliktu stała się intensyfikacja polityki amerykańskiej wobec Ukrainy. Przejawem tego była m.in. zgoda na zorganizowanie 18 września wizyty roboczej prezydenta Poroszenki w Stanach Zjednoczonych. W trakcie tej wizyty prezydent Ukrainy wystąpił w Kongresie oraz przeprowadził negocjacje z prezydentem Obamą. Podczas spotkania Poroszenko uzyskał zgodę na nadanie dodatkowej pomocy politycznej, gospodarczej i wojskowej (nie dotyczy to ciężkiego uzbrojenia). Jednocześnie administracja USA poinformowała, że udzieli 53 mln USD, z których 46 przeznaczyła na wzmocnienie zdolności obronnych, 7 – na potrzeby humanitarne. Jednocześnie Ameryka odmówiła Ukrainie w transformacji jej relacji z Sojuszem Północnoatlantyckim. Zdaniem prezydenta Obamy nadanie statusu osobliwego partnera strategicznego poza NATO nie jest właściwe, ponieważ stosunki pomiędzy Ukrainą a USA już znajdują się na poziomie partnerstwa strategicznego, a współpraca międzypaństwowa przewyższa swoim rozmachem i jakością potencjalne korzyści od nadania statusu sojusznika spoza NATO. Takie zachowanie USA można rozpatrywać jako niechęć wplątywania się do konfliktu na Ukrainie, co z kolei mogłoby doprowadzić do znaczącego pogorszenia stosunków z Federacją Rosyjską. Taka polityka Stanów Zjednoczonych może być również rozpatrywana w kontekście doświadczeń poprzednich administracji amerykańskich w ich relacjach z Ukrainą[16]. Chociaż należy również przyznać, iż tak radykalnych kroków wobec Moskwy Waszyngton wspólnie z Brukselą nie podejmował nigdy od momentu zakończenia „zimnej wojny". Nieco później, po wizycie 24 września 2014 r. ogłoszono, że prezydent Obama zgodził się udzielić Ukrainie 25 mln USD na wydatki wojenne. Zgodnie z dokumentem, 5 milionów USD skierowano na przygotowanie wojskowych, a inne 20 – na zakup nieśmiercionośnego uzbrojenia. Memorandum wskazuje, że pomoc wojskową nadaje się w celu sprzyjania władzom ukraińskim w rozwiązywaniu konfliktu[17].

Na posiedzeniu Zgromadzenia Generalnego ONZ 24 września prezydent Obama mówił o ewentualnym zniesieniu sankcji nałożonych na Rosję, pod warunkiem zmiany jej stanowiska wobec Ukrainy. Dodał także, iż USA są gotowe do wznowienia współpracy w kwestiach uregulowania wspólnych wyzwań. Oprócz tego zadeklarował, iż Waszyngton wzmocni swoich sojuszników w NATO, podkreślając, iż dotrzymuje swoich zobowiązań w ramach systemu kolektywnej obrony. Barack Obama jednocześnie zachęcił inne państwa do przyłączenia się do walki przeciwko agresji Rosji[18]. Jednakże należy podkreślić, iż walka ta miała charakter dyplomatyczny i gospodarczy.

[16] O. Podvorna, *Stany Zjednoczone – Ukraina: one step forward, two backward?*, [w:] *Dylematy rozwoju Ukrainy*, red. L. Hurska-Kowalczyk, Szczecin: Uniwersytet Szczeciński 2011.

[17] Presidential Memorandum – Assistance to Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/24/presidential-memorandum-assistance-ukraine.doc., inf. z 26.11.2014.

[18] Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/24/remarks-president-obama-address-united-nations-general-assembly.doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Mimo przyjętych Porozumień z Mińska[19] oraz zadeklarowanego rozejmu sytuacja na wschodzie Ukrainy nadal pozostawała daleka od stabilizacji. Ciągle nadchodziły wiadomości o tym, że Rosja przerzuca wojska i sprzęt wojskowy do rejonów przygranicznych z Ukrainą, ponieważ granica jest nadal poza kontrolą i monitoringiem władz ukraińskich. Ponadto 24 października prezydent Putin w Soczi w swoim przemówieniu ostro skrytykował Stany Zjednoczone oraz ich politykę na arenie międzynarodowej, obwiniając Waszyngton o niszczenie istniejącego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego oraz niedokonania jego rekonstrukcji po zakończeniu „zimnej wojny", w której Zachód ogłosił siebie zwycięzcą[20]. W tym samym dniu oficjalny przedstawiciel Departamentu Stanu Jen Psaki powiedziała, iż Waszyngton nie ma zamiaru wschodzić w konfrontację z Rosją. Jednocześnie Stany Zjednoczone nie będą iść na kompromis wobec zasad, na których jest zbudowane bezpieczeństwo w Europie i Ameryce Północnej. Wśród tych zasad ponownie wymieniono zachowanie suwerenności oraz integralności terytorialnej Ukrainy. Oprócz tego USA zamierzają kontynuować współpracę z Moskwą w kwestiach wspólnego dbania o bezpieczeństwo (dotyczy to m.in. nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia).

Po wyborach parlamentarnych z 26 października separatyści na wschodzie Ukrainy zdecydowali się przeprowadzić atak 2 listopada, co było sprzeczne z postanowieniami porozumień z Mińska. Jeszcze 28 października Ministerstwo Spraw Zagranicznych Federacji Rosyjskiej dopuściło możliwość uznania tych wyborów[21]. Z kolei Stany Zjednoczone, przez swego ambasadora na Ukrainie, Geoffreya Pyatta, ogłosiły, iż uznanie wyborów przez Moskwę będzie sprzeczne z porozumieniami z Mińska, a więc poprowadzi do jej dalszej izolacji. Po przeprowadzeniu wyborów w DRL i LRL Rada Bezpieczeństwa Narodowego Stanów Zjednoczonych 4 listopada wydała surowe ostrzeżenie Rosji o tym, żeby nie uznawać tych wyborów. Jednak tuż po ich przeprowadzeniu 2 listopada Rosja oficjalnie uznała ich prawomocność[22]. Waszyngton postulował, iż oświadczenie MSZ Rosji może prowadzić do legitymacji tzw. wyborów, a co za tym idzie – również DRL i LRL. W wyżej wymienionym oświadczeniu wskazuje się, że jeżeli Rosja nie pod-

[19] Протокол по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П.Порошенко и инициатив Президента России В. Путина, http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true. doc., inf. z 26.11.2014; МЕМОРАНДУМ об исполнении Протокола по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П. Порошенко и инициатив Президента России В. Путина, http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true. doc., inf. z 26.11.2014.

[20] Заседание Международного дискуссионного клуба »Валдай«, http://kremlin.ru/news/46860, inf. z 26.11.2014.

[21] А. Потапов, Э. Тихонова, *Сергей Лавров: »Нам будет с кем разговаривать в раде и правительстве«*, http://izvestia.ru/news/578603, inf. z 26.11.2014.

[22] Заявление МИД России о выборах 2 ноября в Донецкой и Луганской областях, http://mid.ru/bdomp/brp_4.nsf/8a15b43ae2d7c96443256999005bcbb8/64c03e1336c1b4d3c3257d85002792d8!OpenDocument. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

trzyma procesu pokojowego i nie będzie wykonywała wziętych na siebie zobowiązań w Mińsku, to cena takiej polityki będzie wzrastać.

Na początku listopada odbyły się dwa wielkie fora międzynarodowe z udziałem liderów Stanów Zjednoczonych i Rosji, które wspólnota międzynarodowa ponownie wykorzystała dla przekonania prezydenta Putina do zmiany jego polityki wobec Ukrainy. Szczyt APEC odbył się w Pekinie w dniach 10–12 listopada, i tuż po nim 15–16 listopada w Brisbane zebrali się przedstawiciele państw G20. Prezydenci Rosji i USA przeprowadzili dwie rozmowy w kuluarach forum APEC 11 listopada. Jednak w odróżnieniu od szczytu APEC szczyt G20 okazał się bardziej problematyczny dla Putina, ponieważ państwa zachodnie zdecydowały się na demonstrację wstrzemięźliwego stosunku wobec lidera Rosji przy użyciu protokołu dyplomatycznego. Jako przykład – obniżenie rangi powitania po przylocie na lotnisku, gdzie witał go zastępca ministra obrony Australii, oraz ustawienie prezydenta Rosji w lewym dolnym kącie na wspólnym zdjęciu.

Mimo zaplanowanego porządku dziennego, sytuacja na Ukrainie stała się jedną z kluczowych kwestii wielu spotkań i debat w Brisbane. I tak, podczas swojego wystąpienia 15 listopada na Uniwersytecie Qeensland Barack Obama określił zachowanie Rosji na Ukrainie jako niebezpieczeństwo dla całego świata, co najwyraźniej uwidoczniło się po katastrofie lotniczej 17 lipca. Ponadto umieścił na jednej płaszczyźnie rosyjską agresję na Ukrainę oraz walkę z Ebolą[23]. Z kolei Władimir Putin tuż przed terminem podpisania dokumentów końcowych szczytu opuścił Brisbane. Tuż po odjeździe prezydenta Putina lider Stanów Zjednoczonych przeprowadził spotkanie z przywódcami państw europejskich o wspólnym przeciwdziałaniu Federacji Rosyjskiej.

Podczas konferencji prasowej po zakończeniu szczytu G20 prezydent Obama oświadczył, iż Rosję czeka dalsza izolacja ze strony wspólnoty międzynarodowej, jeśli nie wybierze ona innej drogi wobec konfliktu na Ukrainie. Odwołując się do wprowadzonych sankcji potwierdził on ich skuteczność oraz to, że Waszyngton zarezerwował sobie prawo do wprowadzenia nowych sankcji w razie wystąpienia takiej konieczności. Jednocześnie podkreślił, iż izolacja międzynarodowa Rosji odbyła się na skutek jej działań, jednak optowałby raczej za inną polityką Federacji Rosyjskiej, która umożliwiłaby jej pełnoprawną i całościową reintegrację do wspólnoty międzynarodowej. 12 listopada Rada Bezpieczeństwa ONZ przeprowadziła nadzwyczajne posiedzenie w sprawie sytuacji na Ukrainie, ponieważ reżim zawieszenia broni, ogłoszony 5 września, jest ciągle naruszany. Na tym posiedzeniu stały przedstawiciel USA w ONZ Samantha Pauer ogłosiła, iż Waszyngton jest gotów do zniesienia sankcji pod warunkiem uregulowania konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Jednocześnie Rada Bezpieczeństwa uznała, iż konflikt na Ukrainie może przekształcić się w wojnę na pełną skalę. Z kolei NATO i OBWE poinformowały o wprowadzeniu przez Moskwę nowych jednostek wojskowych na terytorium Ukrainy pozostających pod kontrolą separatystów. A co za tym

[23] Remarks by President Obama at the University of Queensland, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/11/15/remarks-president-obama-university-queensland. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

idzie, polityka Stanów Zjednoczonych nadal będzie prowadzona w ramach wyznaczonych przez ostatnie miesiące.

Otóż, należy wskazać, iż restrykcje nałożone przez Stany Zjednoczone warto rozpatrywać jako przejaw determinacji oraz gotowość do obrony demokratycznych wartości. Wspólnota zachodnia na czele z USA przyjęła stanowisko, zgodnie z którym gotowa była przedłużyć dyplomatyczną i gospodarczą izolację Moskwy do chwili, kiedy jej słowne deklaracje nie zaczną odpowiadać jej realnym działaniom nawet kosztem swoich strat. Jednocześnie wielu ekspertów obwiniało Waszyngton w medializacji sankcji, podważając ich realny wpływ na gospodarkę rosyjską.

Działania NATO

Konflikt na Ukrainie wyraźnie wpłynął na bezpieczeństwo europejskie oraz transatlantyckie. Niektórzy liderzy zachodni, również urzędnicy wysokiej rangi i politycy zaczęli mówić o tym, że konflikt stwarza nową rzeczywistość w wymiarze bezpieczeństwa, a co za tym idzie – wymaga nowego reagowania Sojuszu Północnoatlantyckiego. Oczywisty jest fakt, iż relacje dwustronne NATO i Rosji zaczęły komplikować się wraz ze stosunkami amerykańsko-rosyjskimi szczególnie po rozpoczęciu się trzeciej prezydentury Władimira Putina w 2012 r. Można więc przyjąć, iż właściwie konflikt rosyjsko-ukraiński uwidocznił różnice w podejściach Rosji i świata zachodniego wobec rozumienia pojęcia „bezpieczeństwa" w całości oraz bezpieczeństwa europejskiego w szczególności. Oprócz tego, konflikt dodatkowo ujawnił brak zaufania w relacjach pomiędzy Sojuszem a Moskwą, czego przejawami były stałe wezwania dwustronne do wstrzymania się od udzielania poparcia stronom konfliktu (chodzi tu o władze ukraińskie i separatystów, ponieważ Rosja nie uznała siebie za uczestnika konfliktu) oraz ciągłe wzajemne zarzuty o złamanie takich obietnic i udzielanie pomocy.

Relacje dwustronne pomiędzy Sojuszem Północnoatlantyckim a Rosją pozostawały napięte od momentu dokonania przez Moskwę aneksji Krymu w marcu. W czerwcu generał Anders Fogh Rasmussen, ówczesny Sekretarz Generalny NATO, oświadczył, iż Sojusz Północnoatlantycki przez 20 lat – do rozpoczęcia konfliktu rosyjsko-ukraińskiego – uważał Federację Rosyjską za swego partnera. Jednak nadal takie postrzeganie Moskwy nie jest możliwe, zaś NATO powinno zmienić swoją politykę wobec Rosji, traktując ją jako zagrożenie. Także w czerwcu Sojusz mówił o wznowieniu działań militarnych przez Rosję na granicy z Ukrainą. Jednak nadal otwarte pozostaje pytanie, czy NATO rzeczywiście jest zdolne do obrony wszystkich swoich państw członkowskich, a w szczególności tych, które graniczą z Rosją. Analiza dokonana w poszczególnych państwach Sojuszu wskazała konieczność wzmocnienia zdolności obronnych. Zatem Sojusz zaczął przygotowanie Planu gotowości do działania, który przewidywał m.in. zwiększenie intensywności ćwiczeń wojskowych, wstępne ulokowanie sprzętu dalej na wschód oraz poprawę zdolności jego Sił Szybkiego Reagowania. Ponadto Barack Obama zaproponował pakiet wart 1 mld USD w celu wzmocnienia bezpieczeństwa europejskiego. Jednocześnie należy przyznać, iż ogłoszone przygotowania nie są zbyt efektywne w reagowaniu na potencjalne zagrożenia, które mogą spowodować konflikt

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

rosyjsko-ukraiński. Najbardziej narażone na potencjalne zagrożenie ze strony Moskwy są państwa bałtyckie, częściowo na skutek pragnienia Władimira Putina odbudowania ZSRR w jego byłych granicach, częściowo – przez konsekwencje, które są ich udziałem w następstwie wprowadzenia i zacieśnienia sankcji przeciwko Federacji Rosyjskiej. Poza tym zdolność do obrony państw Bałtyku przez Sojusz Północnoatlantycki również jest uzależniona od pozycji takich państw, jak Finlandia i Szwecja.

Wskutek poważnej eskalacji rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie 29 sierpnia na prośbę Ukrainy odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Komisji Ukraina – NATO. W oświadczeniu po tym spotkaniu sekretarz generalny powiedział, iż mimo ciągłych zaprzeczeń nie ma wątpliwości co do tego, że wojska i technika rosyjska nielegalnie przekroczyły granicę na wschodniej oraz południowo-wschodniej Ukrainie. Działania te nie są pojedyncze, lecz są częścią zagrażającego procesu w ciągu kilku miesięcy, mających na celu destabilizację Ukrainy. Generał Rasmussen podkreślił, iż wojska rosyjskie są zaangażowane w bezpośrednie operacje wojenne na Ukrainie, zaś Rosja wspiera separatystów uzbrojeniem, w tym ciężkim. A po swojej stronie Moskwa nadal utrzymuje tysiące wojskowych w stanie gotowości bojowej. Rasmussen podkreślił, iż NATO potępia w najostrzejszych słowach dalsze lekceważenie przez Rosję jej zobowiązań międzynarodowych. Sojusz wezwał Moskwę do zawieszenia wszystkich akcji militarnych, zaprzestania wspierania separatystów oraz podjęcia prawdziwych działań na rzecz deeskalacji konfliktu na wschodzie Ukrainy[24].

Można mówić o tym, iż czas od rozpoczęcia konfliktu na wschodzie Ukrainy do początku września Sojusz oraz jego państwa członkowskie wykorzystywały do rozwiązania konfliktu, jak również do transformacji własnej polityki, uwzględniając nowe realia na kontynencie europejskim, w tym powstanie nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa europejskiego. Wyrazem tych zmian był szczyt Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Walii w dniach 4–5 września.

Podczas tego szczytu państwa członkowskie NATO uzgodniły i przyjęły plan wzmocnienia kolektywnej obrony Sojuszu. Uzgodniono parametry przyszłych Sił Szybkiego Reagowania jako odpowiedzi na politykę rosyjską. Oprócz tego, szczyt w Newport jest znamienny z uwagi na to, że Szwecja i Finlandia podpisały umowy HNS (Host Nation Support), co ułatwia Sojuszowi korzystanie z ich terytoriów w razie agresji Rosji na państwa bałtyckie. Podczas szczytu NATO czołowi przywódcy państw Sojuszu zgodzili się, iż Moskwa powinna zostać objęta bardziej rygorystycznymi i szerszymi sankcjami[25]. Innym wymiarem stanowiska NATO wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego było zaproszenie Prezydenta Ukrainy do Newport, gdzie spotkał się z przywódcami USA, Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec i Włoch, którzy powtórzyli, iż potępiają zachowanie Moskwy oraz naruszanie przez nią suwerenności i integralności terytorialnej

[24] NATO Secretary General statement after the extraordinary meeting of the NATO-Ukraine Commission, http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112210.htm. doc., inf. z 26.11.2014.

[25] Wales Summit Declaration, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Ukrainy. Ponadto utworzono cztery fundusze powiernicze dla finansowania konkretnych inicjatyw w takich sferach, jak logistyka, bezpieczeństwo cybernetyczne, reforma dowodzenia oraz pomoc personelowi wojskowemu, w tym rannym. Głównym ich celem jest finansowanie działalności dla reformowania i modernizacji sił zbrojnych po to, aby wzmocnić zdolności obronne Ukrainy.

Następnie 20 września, po posiedzeniu Komitetu Wojskowego NATO w Wilnie, generał Philip Breedlove, naczelny dowódca sił NATO w Europie, wyraził wątpliwości co do przestrzegania ogłoszonego na wschodzie Ukrainy rozejmu zgodnie z porozumieniami z Mińska, określając go rozejmem tylko z nazwy. Oświadczył również, iż na Ukrainie nadal są obecne wojska rosyjskie. Dodał, iż poziom przemocy, m.in. liczba wystrzelonych pocisków artyleryjskich, jest na wschodzie Ukrainy równie wysoki, jak przed ogłoszeniem zawieszenia broni 5 września.

Sekretarz Generalny NATO 31 października oświadczył, iż planowane wybory na wschodzie Ukrainy, organizowane przez separatystów podważają wysiłki nakierowane na rozwiązanie konfliktu, naruszają ustawodawstwo ukraińskie i przeczą porozumieniom z Mińska. Uprzedził również Rosję, iż uznanie tzw. wyborów za ważne oznaczałoby, że Moskwa kontynuuje destabilizację Ukrainy[26].

Można także powiedzieć o tym, iż Moskwa ostro zareagowała na transformację polityki Sojuszu. Przejawem tego były oświadczenia wysokiej rangi urzędników NATO o intensyfikacji działań Moskwy, mogących stanowić zagrożenie bezpieczeństwu europejskiemu. I tak, 31 października inny przedstawiciel NATO, płk Martin Downie, ogłosił, iż tydzień wcześniej siły Sojuszu towarzyszyły rosyjskim samolotom wojskowym w przestrzeni powietrznej nad Atlantykiem, Bałtykiem, Morzem Północnym i Czarnym. Były to myśliwce MiG-31, bombowce strategiczne (dalekiego zasięgu) Tu-95 i samoloty-cysterny Ił-78. Co więcej, rosyjskie jednostki nie przekazały swoich planów lotu ani nie nawiązały kontaktu radiowego z cywilną kontrolą lotów, co mogło stanowić potencjalne zagrożenie dla cywilnego ruchu lotniczego. W odpowiedzi Sojusz poderwał myśliwce należące do sił powietrznych Norwegii, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Niemiec i Turcji. Według Sojuszu już dwa tygodnie wcześniej rosyjski samolot rozpoznawczy naruszył przestrzeń powietrzną NATO nad Łotwą. Innymi słowy, Sojusz spotkał się z działaniami lotnictwa wojskowego Rosji w europejskiej przestrzeni powietrznej, na skalę wcześniej niespotykaną. Następnie 3 listopada general Philip Breedlove powiedział, iż loty rosyjskich samolotów wojskowych w europejskiej przestrzeni powietrznej nabyły charakteru prowokacyjnego i agresywnego. Ponadto Rosja użyła bardziej złożonych szyków samolotów, jak również wybrała bardziej prowokacyjne trasy przelotu niż dotąd, przenikając głębiej w terytorium Europy, dokładnie – na południe. Wcześniej takie loty wykonywały małe grupy samolotów, czasem jeden lub dwa.

Należy przyznać, iż od początku 2014 r. obserwowane jest zwiększenie aktywności rosyjskiej na Bałtyku, w powietrzu i na wodzie, lecz od sierpnia przyjęła ona rozmiary

[26] NATO Secretary General statement on planned „elections" in Eastern Ukraine, http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_114442.htm. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

przewyższające nawet to, co działo się w czasach „zimnej wojny". 6 listopada Sojusz Północnoatlantycki oświadczył, iż w 2014 r. myśliwce NATO przechwyciły już 100 rosyjskich samolotów, co jest 3 razy więcej niż w 2013 r. Chodzi o ciągłe prowokacyjne loty samolotów wojskowych, zdolnych do przenoszenia głowic jądrowych, naruszenie przestrzeni powietrznej, symulowanie ataków oraz ruchy sił morskich. Wejście rosyjskich jednostek na swe wody terytorialne zarejestrowała Finlandia, Litwa, Szwecja. Dodatkowo wzmocniono siły lądowe na odcinku bałtyckim. Stałe wzmacnianie przez Rosję sił w północno-zachodnim okręgu wojskowym doprowadziło do tego, że NATO straciło swoją przewagę konwencjonalną na Bałtyku, którą miało po 1991 r.[27] Ponadto zdaniem byłego ministra spraw zagranicznych Szwecji Carla Bildtego, kraje bałtyckie są papierkiem lakmusowym relacji Zachodu z Rosją. Obserwując działania Rosji, można przypuszczać, iż celem jej działań są zastraszanie, prowokowanie oraz zbieranie informacji. Otwarte pozostaje pytanie, czy takie działania są jedną z reakcji na izolację Moskwy na arenie międzynarodowej, czy świadczą one raczej o przygotowaniu do działań wojskowych przeciwko państwom zachodnim. Bez wątpienia, działania Sojuszu Północnoatlantyckiego będą wpływać na dalsze decyzje i reakcje Rosji na płaszczyźnie wojskowej.

Obecnie Sojusz Północnoatlantycki swoją politykę ukierunkował na wzmocnienie zdolności obronnych i podniesienie ich jakości. Jedną z najbardziej wrażliwych kwestii pozostaje pytanie o zabezpieczenia bezpieczeństwa państw bałtyckich oraz państw Europy Wschodniej. Po szczycie w Walii w organizacji dyskutowano różne instrumenty i mechanizmy wobec tego pytania, które dotyczą m.in. zwiększenia sił NATO oraz ilości wspólnych ćwiczeń w regionie. W tym celu 3 listopada na Litwie rozpoczęły się międzynarodowe ćwiczenia NATO „Iron Sword". Takie ćwiczenia odbywają się po raz pierwszy w tym kraju. A już 7 listopada ogłoszono, że NATO planuje przeprowadzić manewry na dużą skalę w Europie Wschodniej i państwach bałtyckich. Przewidywało to szkolenie od 25 do 40 tysięcy wojskowych. Ponadto w składzie Sojuszu pojawiła się grupa Szybkiego Reagowania licząca do 5 do 7 tysięcy osób. Zakłada się, iż wojskowi będą w stanie dotrzeć do rejonu działań wojskowych w przedziale czasowym od 3 do 5 dni.

Podsumowując, można powiedzieć, że Sojusz Północnoatlantycki apelował do Moskwy o zmianę jej polityki, jednocześnie adaptując swoją, w której Rosja nie jest już partnerem, lecz stanowi zagrożenie. Jednocześnie swoją pozycję w odniesieniu do Federacji Rosyjskiej Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego uzgadniała z Unią Europejską, OBWE i poszczególnymi państwami zachodnimi.

Działania Unii Europejskiej

Polityka Unii Europejskiej wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego jest do pewnego stopnia rozstrzygająca w dalszym rozwoju wydarzeń na Ukrainie. Decydują o tym przede wszystkim położenie geograficzne oraz długa historia stosunków wzajemnych

[27] G. Kuczyński, *Rosjanie hasają po Bałtyku. Zdemontują północną flankę NATO?*, http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/rosjanie-hasaja-po-baltyku-zdemontuja-polnocna-flanke-nato,483907.html, inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

zarówno Rosji, Unii Europejskiej, jak i Brukseli i Kijowa. Stanowisko Unii Europejskiej w dużej mierze warunkuje politykę wewnętrzną Ukrainy, w tym w konflikcie na jej wschodzie. Należy przyznać, iż Bruksela nie od początku uświadomiła sobie niebezpieczeństwo polityki Moskwy wobec Ukrainy. Jednocześnie, w ciągu ostatnich lat mówi się o „zmęczeniu" UE Ukrainą, zwłaszcza po odmowie Kijowa podpisania Umowy Stowarzyszeniowej w listopadzie 2013 r. w Wilnie. Jednak gwałtowność rozwoju wydarzeń na Ukrainie pod koniec 2013 r. i na początku 2014 r. wymusiła na Unii Europejskiej konieczność wzięcia na siebie roli mediatora w negocjacjach pomiędzy ówczesną władzą na czele z prezydentem Janukowyczem a opozycją i społeczeństwem. Po ucieczce Janukowycza oraz aneksji Krymu Unia Europejska dokonała rewizji swojej polityki wobec Rosji, a później – wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Padały zarzuty o niezdolności Unii do skoordynowanego i skutecznego reagowania na wydarzenia na Ukrainie. Istnieje również inny pogląd na temat konieczności i racjonalności angażowania się Brukseli, jak również całego Zachodu w konflikt rosyjsko-ukraiński. Nie można nie odnotować faktu, iż niektóre państwa opowiadały się za ostrzejszym podejściem wobec Moskwy, zaś inne – o nieco ostrożniejsze i przemyślane stanowisko, nienarażające na komplikację dwustronnych stosunków z Rosją oraz zadbanie o własne interesy gospodarcze. Analizując podejmowane akcje i działania, można przypuszczać, iż Unia Europejska próbowała odnaleźć odpowiednie stanowisko, balansując pomiędzy skrajnymi opcjami, które nie skutkowałyby pogorszeniem sytuacji zarówno na Ukrainie, jak i wewnątrz samej organizacji, prowadząc do pogłębienia istniejących sprzeczności między różnymi państwami członkowskimi, co mogłoby zostać wykorzystane przez Rosję.

Podstawą wypracowania polityki UE było to, iż działania Moskwy naruszyły zasady Aktu Końcowego KBWE z Helsinek od 1975 r., jak również Karty Narodów Zjednoczonych. Zatem zadaniem Brukseli było przekonanie Rosji do zaprzestania działań destabilizujących na Ukrainie, czemu miała służyć wypracowana wyważona i skuteczna polityka ograniczeń, rozdzielona na poszczególne etapy.

Jeszcze przed aneksją Krymu Unia wypowiedziała się za wysyłaniem wyraźnych, przede wszystkim dyplomatycznych sygnałów Rosji o tym, że jej działania militarne są niedopuszczalne. Natomiast w odniesieniu do Ukrainy Bruksela żądała poszanowania praw mniejszości rosyjskiej, wyrażając przy tym jej poparcie polityczne. Równolegle toczono rozmowy o utworzeniu międzynarodowej grupy kontaktowej w sprawie Ukrainy, której pomysłodawczynią była Angela Merkel. Głównym zadaniem grupy kontaktowej powinna była być realizacja bezpośredniego dialogu politycznego rosyjsko-ukraińskiego, ponieważ Rosja stanowczo odmawiała współpracy z rządem przejściowym, nazywając go juntą. Równocześnie istniało przekonanie, iż rozwiązanie konfliktu jest możliwe tylko w porozumieniu z Moskwą.

Na posiedzeniu nadzwyczajnym 6 marca Unia Europejska przyjęła „trójstopniowe podejście" w celu rozwiązania sytuacji konfliktowej. Przede wszystkim wstrzymano rozmowy z Rosją zarówno o liberalizacji wizowej, jak i o nowej umowie o współpracy. Przyjęto, iż w razie nieskuteczności tych działań mogą być zastosowane także inne, jak wprowadzenie ograniczeń wizowych, zamrożenie aktywów oraz odwołanie szczytu UE–Rosja.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Po przeprowadzeniu referendum na Krymie Unia Europejska postanowiła jednak 17 marca zastosować sankcje indywidualne. Łącznie czarna lista zawierała 21 nazwisk, wśród których znaleźli się rosyjscy deputowani i wojskowi, a także przedstawicieli prorosyjskich władz Krymu[28]. Nałożono na nich finansowe i wizowe ograniczenia za udział w aneksji Krymu oraz wsparcie tych działań. Z kolei podczas szczytu UE 20–21 marca uzgodniono, iż kolejne 12 osób, w tym doradcy Władimira Putina – S. Głazjew i W. Surkow, zostaną objęci sankcjami w związku z aneksją Krymu[29]. Dodatkowo przyjęto decyzję o odwołaniu najbliższego szczytu UE–Rosja. Równolegle zapowiedziano, iż państwa członkowskie zrezygnują z regularnych dwustronnych szczytów z Federacją Rosyjską. Innymi słowy, Unia Europejska zawiesiła relacje polityczne na najwyższym poziomie z Moskwą. Zablokowano także negocjacje o przystąpieniu Rosji do OECD, zaś w stosunku do Ukrainy Herman Van Rompuy podkreślił, że Ukraina powinna szanować mniejszości narodowe, jak również przeprowadzić reformę konstytucyjną oraz dochodzenie w sprawie łamania praw człowieka i aktów przemocy. Równolegle rozpoczęto pracę nad przygotowywaniem ewentualnego wprowadzenia sankcji gospodarczych. W dokumentach unijnych nie określono i nie nazwano tej części Ukrainy, której destabilizacja będzie oznaczała wprowadzenie sankcji. Jednak zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi przez kanclerz Merkel chodziło o każdą część Ukrainy poza Krymem. Można przypuszczać, iż Unia Europejska spodziewała się tego, że zastosowanych ograniczeń wystarczy dla korygowania sytuacji na Ukrainie i że działania Rosji będą obejmować wyłącznie terytorium Krymu. Przy tym mimo nałożonych sankcji Bruksela, jak również państwa członkowskie nadal próbowały poszukiwać dialogu i rozmów z Moskwą.

Innym gestem wspólnoty zachodniej było udzielenie pomocy o charakterze politycznym i dyplomatycznym dla Ukrainy. Jej największym wyrazem było podpisanie 20 marca politycznej części Umowy Stowarzyszeniowej z Unią Europejską. Formalnie wydarzenie to było kontynuacją trwałego procesu negocjacyjnego pomiędzy Ukrainą a UE. Jednak jego symboliczne znaczenie było bardziej imponujące, szczególnie biorąc pod uwagę fakt, iż odbyło się po aneksji Krymu. Jednocześnie państwa zachodnie odmówiły udzielenia Ukrainie pomocy wojskowej. Traktować to można jako próbę zdystansowania się od konfliktu, a także jako fakt, że przywódcy Zachodu nie chcieli prowokować pogorszenia sytuacji, tym bardziej że w tym momencie konflikt zbrojny nie miał jeszcze miejsca.

17 kwietnia Parlament Europejski przyjął rezolucję, w której wskazano, iż sytuacja na Ukrainie wymaga od rządów państw członkowskich gotowości do natychmiasto-

[28] COUNCIL DECISION 2014/145/CFSP of 17 March 2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:078:0016:0021:EN:PDF. doc., inf. z 26.11.2014.

[29] COUNCIL IMPLEMENTING DECISION 2014/151/CFSP of 21 March 2014 implementing Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0151&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

wego wdrożenia trzeciej fazy sankcji gospodarczych przeciwko Rosji. W dokumencie wskazano również, iż UE i jej państwa członkowskie powinny zajmować wspólne stanowisko wobec Rosji. W rezolucji zamieszczono apel do Rosji o natychmiastowe wycofanie poparcia dla separatystów i uzbrojonych bojówek. Parlament Europejski pozytywnie ocenił powściągliwą i wyważoną politykę Ukrainy w sprawie rozwiązywania konfliktu. Ponadto w dokumencie wskazano, iż umowa stowarzyszeniowa z Ukrainą nie jest ostatecznym celem w jej stosunkach z Unią, i że ma ona możliwość w przyszłości integrowania się ze wspólnotą europejską[30].

Jednak brak stabilizacji sytuacji na Ukrainie, mimo podpisania Porozumień z Genewy, skutkował tym, iż 28 kwietnia ogłoszono rozszerzenie czarnej listy o 15 nazwisk, na które nałożono restrykcje wizowe i finansowe. Sankcje wymierzono m.in. w Dmitrija Kozaka, odpowiadającego za nadzór nad integracją Krymu z Federacją Rosyjską. Szefa sztabu generalnego zaś, Walerija Gierasimowa, objęto sankcjami w związku z masowym rozmieszczeniem rosyjskich wojsk wzdłuż granicy z Ukrainą[31].

Z kolei na początku maja ambasadorowie państw członkowskich dyskutowali o zmianie kryteriów umieszczania osób na czarnej liście. Dotychczasowa podstawa prawna pozwalała na nakładanie restrykcji wizowych i finansowych tylko na te osoby, którym można udowodnić wpływ na decyzje i działania związane z aneksją Półwyspu Krymskiego przez Rosję i destabilizację wschodniej Ukrainy. Po tej zmianie UE miała prawo nakładać sankcje na osoby i podmioty, które wspierają albo czerpią korzyści z działań rosyjskich decydentów, odpowiedzialnych za politykę destabilizowania Ukrainy. Na skutek tego 12 maja Unia Europejska ponownie rozszerzyła czarną listę o 13 osób, a także objęła restrykcjami 2 firmy z Krymu[32]. Nie obserwując dostatecznych zmian w sytuacji na wschodzie Ukrainy, jak również realnego dążenia Moskwy do uregulowania sytuacji, Unia Europejska 11 lipca ponownie powiększyła listę, dodając do niej 11 osób[33]. Co więcej, Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju zawiesiły finansowanie nowych projektów realizowanych w Rosji. Restryk-

[30] European Parliament resolution on Russian pressure on Eastern Partnership countries and in particular destabilisation of eastern Ukraine (2014/2699(RSP)), http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P7-RC-2014-0436+0+DOC+XML+V0//EN. doc., inf. z 26.11.2014.

[31] COUNCIL IMPLEMENTING DECISION 2014/238/CFSP of 28 April 2014 implementing Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0238&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

[32] COUNCIL DECISION 2014/265/CFSP of 12 May 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0265&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

[33] COUNCIL DECISION 2014/455/CFSP of 11 July 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0455&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

cje nałożono w celu objęcia nimi spółek, które materialnie bądź finansowo wspierały działania podważające albo zagrażające suwerenności, integralności terytorialnej i niepodległości Ukrainy. Dodatkowo przywódcy Unii zwrócili się do Komisji Europejskiej, prosząc ją o dokonanie ponownej oceny programów współpracy UE–Rosja i o rozważenie zawieszenia realizacji niektórych z nich, z wyjątkiem projektów odnoszących się wyłącznie do współpracy transgranicznej i społeczeństwa obywatelskiego.

Zestrzelenie 17 lipca malezyjskiego samolotu pasażerskiego nad obszarem kontrolowanym przez prorosyjskich separatystów na wschodzie Ukrainy wpłynęło na postawę UE oraz poszczególnych państw członkowskich. Pod koniec lipca Wielka Brytania stała się najbardziej zagorzałym zwolennikiem wprowadzenia nowej rundy sankcji wobec Rosji, motywując się jej niechęcią do prawdziwego rozwiązania konfliktu. Premier David Cameron wystąpił nawet z propozycją odłączenia Rosję od międzynarodowego systemu międzybankowego SWIFT. Wyraziła także stanowczy sprzeciw wobec sprzedaży Rosji sprzętu wojskowego, tym samym oskarżając Francję o lekceważenie sytuacji. Równolegle Niemcy opowiedziały się za zwiększeniem presji na Rosję.

W wyniku ciągłego pogorszenia się sytuacji Unia Europejska zdecydowała się na wprowadzenie kolejnych sankcji wobec Rosji. I tak, 25 lipca czarna lista powiększyła się o 15 osób, 9 ugrupowań, które naruszają terytorialną integralność Ukrainy, w tym LRL i DRL, i 9 podmiotów gospodarczych, których aktywa skonfiskowano wbrew ustawodawstwu Ukrainy[34]. Już 30 lipca 2014 r. Unia Europejska wprowadziła sankcje wizowe i finansowe. Listę sankcji personalnych, licząca 87 osób, rozszerzono o kolejne 8, z których czworo należało do bliskiego otoczenia prezydenta Putina. Sankcje nałożono na Arkadija Rotenberga, bliskiego przyjaciela Putina oraz udziałowca spółki Giprotransmost. Na czarnej liście UE znaleźli się także: J. Kowalczuk i Nikołaj Szamałow, księgowi Putina i udziałowcy Banku Rossija. Czwarta osoba objęta sankcjami to Andriej Gromow, zastępca administracji prezydenta Rosji[35]. Sankcje dotyczące różnych organizacji powiększyły się o kolejne trzy kompanie. Otóż, UE zamroziła aktywa koncernu Ałmaz-Antiej, producenta systemów obrony przeciwlotniczej; rosyjskie rakiety ziemia-powietrze są wykorzystywane przez prorosyjskich separatystów na wschodniej Ukrainie. Uciążliwość sankcji odczuł również Rosyjski Bank Komercyjny, którego udziałowcem stała się tzw. Republika Krymu. Trzecią zaś firmą stał się Dobrolot, tanie linie lotnicze Aerofłotu, obsługujące połączenia między Moskwą a Symferopolem.

[34] COUNCIL DECISION 2014/499/CFSP of 25 July 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0499&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

[35] COUNCIL DECISION 2014/508/CFSP of 30 July 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0508&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Następnego dnia, 31 lipca, Unia Europejska nałożyła sankcje sektorowe przeciwko Rosji[36]. W dokumencie wskazano, że w wyniku wprowadzenia sankcji ograniczono dostęp państwowych instytucji finansowych Rosji do rynku kapitałowego UE. Sankcje wobec sektora bankowego przewidywały zakaz sprzedaży obligacji i akcji na rynku EU przez banki kontrolowane przez rosyjski rząd. Restrykcje objęły Sbierbank, WTB, Gazprombank, Wnieszekonombank oraz Rossielchozbank. Ponadto wprowadzono embargo na handel zbrojeniowy i zakazano eksportu towarów podwójnego zastosowania dla rosyjskiego sektora obronnego, np. komputery o wysokiej mocy obliczeniowej. I co szczególnie ważne, wprowadzono zakaz dostępu Moskwy do nowoczesnych i zaawansowanych technologii, niezbędnych w wydobyciu ropy naftowej z trudno dostępnych złóż i ropy z łupków. Jednak nie dotyczyło to wydobycia gazu. Wszystkie sankcje nie miały działać wstecz oraz miały obowiązywać w ciągu roku, jednak z możliwością ich przedłużenia. Zapowiedziano także, iż sankcje oraz ich skutki będą stale monitorowane i analizowane, i w zależności od rozwoju sytuacji na Ukrainie i polityki Moskwy mogą zostać złagodzone, zniesione albo zaostrzone. Pierwszy przegląd był zaplanowany po trzech miesiącach.

Drugi etap sankcji oznaczał stopniowe zahamowanie współpracy gospodarczej pomiędzy Rosją a światem zachodnim. Jednak jak powszechnie uznano, sankcje drugiej rundy nie okazały się tak bolesne, jak właściwie ograniczenia z tej trzeciej. Należy jednak odnotować, iż w tym czasie nasiliły się wewnętrzne dyskusje w Unii na temat zasięgu zastosowania sankcji wobec Federacji Rosyjskiej. Żeby wzmocnić solidarność wewnętrzną, ograniczenia były nałożone tak, aby równomierne podzielić ciężar na wszystkie państwa unijne. Jednak mimo osiągniętego kompromisu na temat wprowadzenia ograniczeń wobec Moskwy jedna kwestia nadal wzbudza kontrowersje, mianowicie chodzi o postawę Paryża wobec ewentualnego anulowania kontraktu na dostawę do Rosji śmigłowcowca „Władywostok" – okrętu desantowego klasy Mistral. Sam kontrakt na zakup dwóch okrętów desantowych Mistral dla rosyjskiej marynarki wojennej został podpisany w czerwcu 2011 r. Należy podkreślić, iż Stany Zjednoczone i Wielka Brytania mocno naciskały na Paryż, próbując przekonać o niestosowności spełnienia postanowień kontraktu w obecnej sytuacji. Chociaż w ciągu roku Francja była zdeterminowana, żeby zrealizować kontrakt, to jednak na początku września prezydent François Hollande uzależnił dostawę pierwszego śmigłowca od stabilizacji sytuacji na Ukrainie oraz wykonania wszystkich postanowień porozumień z Mińska, w tym zawieszenia broni. Na razie ostateczna decyzja w tej kwestii nie została podjęta.

[36] Statement by President Barroso and President Van Rompuy in the name of the European Union on the agreed additional restrictive measures against Russia, http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-244_en.htm. doc., inf. z 26.11.2014; COUNCIL DECISION 2014/512/CFSP of 31 July 2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0512&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014; COUNCIL REGULATION (EU) No 833/2014 of 31 July 2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0833&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Nowe środki ograniczające Unii Europejskiej zostały uzgodnione jeszcze 5 września, powinny one były zostać uchwalone 6 września, później 8 września, jednak na skutek zadeklarowanego rozejmu na Ukrainie odłożono to w czasie. Podczas dyskusji w UE takie państwa, jak Węgry, Słowacja, Finlandia oraz Czechy, występowały przeciwko wprowadzeniu sankcji dodatkowych. Natomiast państwa bałtyckie zajęły zupełnie przeciwną pozycję. W końcu sankcje zatwierdzono 8 września, a weszły w życie dopiero 12 września[37]. Otóż, do listy osób, wobec których rozszerzono sankcje wizowe i finansowe, dodano 24 osoby, wśród których byli przywódcy DRN, urzędnicy z Krymu, rosyjscy przedsiębiorcy i osoby oficjalne.

Oprócz tego sankcje wymierzono także w państwowe kompanie naftowe, dysponujące aktywami na kwotę powyżej 1 tryliona rubli oraz otrzymujące połowę zysków ze sprzedaży lub transportu nieprzetworzonej ropy naftowej lub produktów ropopochodnych. Tym samym ograniczenia nałożono na Rosnieft, Gazprom Nieft oraz Transnieft, który jest operatorem ropociągów. Sankcje przewidywały także poważne ograniczenia na udział kompanii zachodnich w poszukiwaniach ropy naftowej na terytorium Rosji. Chodzi o takie kompanie, jak Exxon Mobil и BP. Restrykcje miały przeszkodzić w wydobyciu ropy naftowej także ze złóż naziemnych, i tych, które znajdują się u brzegów mórz wewnętrznych, gdzie wydobycie trwa już od lat. Jednocześnie należy podkreślić, iż sankcje ukierunkowano na te złoża ropy naftowej, wobec których nie było zamiaru ich eksploatacji dla dostaw na rynki globalne w ciągu najbliższych 5–10 lat. Ponadto po wprowadzeniu przez UE sankcji dotyczących wymiany technologii energetycznych oraz nadania usług w sferze poszukiwań ropy naftowej USA zastosowały analogiczne środki, wśród których znalazł się zakaz eksportu sprzętu dla specjalizowanych poszukiwań, których Rosja nie jest w stanie dokonać samodzielnie. Sankcje te przewidywały, iż państwa zachodnie przestaną współpracować z Rosją w sferze energetycznej w Arktyce oraz w sprawie wydobycia gazu łupkowego.

Ponadto, nowe sankcje nałożyły zakaz 5 bankom państwowym i 3 największym kompaniom energetycznym pozyskiwania środków kredytowych. Ograniczenia dotyczyły obligacji i aktywów wyżej wymienionych banków i kompanii. Na liście znalazło się pięć największych państwowych banków Federacji Rosyjskiej, m.in.: Sbierbank, WTB, Gazprom Bank, Rossielchozbank oraz Wnieszekonombank. Wobec tych banków sankcje już działały, jednak teraz miało nastąpić ich zacieśnienie. Mówiąc o przemyśle obronnym, należy wskazać, iż sankcje objęły m.in. następne kompanie: Oboronprom, Zjednoczoną Korporację Lotniczą, Uralwagonzawod, Ałmaz-Antej oraz koncern „Kałasznikow" oraz ich dostęp do finansowana przez obligacje, aktywa oraz kredyty na

[37] COUNCIL DECISION 2014/658/CFSP of 8 September 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2014_271_R_0008&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014; COUNCIL DECISION 2014/659/CFSP of 8 September 2014 amending Decision 2014/512/CFSP concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_271_R_0009. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

rynku UE. Dziewięciu kompaniom, które obsługują armię rosyjską, zabroniono sprzedawania technologii podwójnego zastosowania.

Unia Europejska również nie uznała przeprowadzonych na Krymie 14 września wyborów miejscowych oraz do parlamentu w ramach takich wyborów w całej Rosji, potępiając ponownie aneksję półwyspu. Analogicznie do UE, wybory nie uznały Stany Zjednoczone.

25 września G7 oraz Unia Europejska we wspólnym oświadczeniu zadeklarowały, iż mogą znieść sankcje wobec Rosji pod warunkiem, że Moskwa będzie przestrzegać porozumień z Mińska i respektować suwerenność Ukrainy[38]. W dokumencie wskazano również, że G7 i Unia mogą wprowadzić nowe sankcje, jeżeli Rosja nie będzie przestrzegać w pełnym wymiarze postanowień z Mińska. Z kolei kanclerz Niemiec 29 września oznajmiła, iż Niemcy i UE będą zmuszone do rewizji swojej polityki energetycznej w sytuacji, gdy Rosja nie zmieni swojej pozycji wobec Ukrainy. Równocześnie Merkel podkreśliła, iż współpraca energetyczna nie zostanie przerwana. Kanclerz zaakcentowała, że Unia Europejska odznacza się niesamowitym jednoczeniem wobec konfliktu na Ukrainie. Jednocześnie, jej zdaniem, Zachód powinien być gotów do tego, że ten konflikt będzie trwał jeszcze długo.

W stosunku do Ukrainy Unia Europejska wykorzystywała swoje możliwości dyplomatyczne głównie z tego powodu, aby Ukraina i Rosja doszły do porozumienia w sprawie dostaw gazu ziemnego. Warto przypomnieć, iż 9 września Rosja zagroziła zmniejszeniem dostaw gazu ziemnego do UE, mając za cel zmuszenie Sojuszu do odmowy dostaw rewersowych na Ukrainę. Unia Europejska, obserwując w ciągu kilku tygodni niezdolność obu stron do zawarcia porozumienia w tej sprawie, oświadczyła, iż dobro jej obywateli jest ważniejsze od sprawy ratowania ziem Ukrainy, uwalniając gaz z unijnych podziemnych zbiorników gazu[39]. Wieczorem 30 października podpisano kontrakt tymczasowy w Brukseli do wiosny 2015 r., negocjacje odbywały się tam za pośrednictwa UE. Dokument ten opierał się na kompromisowej propozycji byłego Komisarza UE ds. energii Günthera Oettingera, która pozwalała każdej ze stron traktować osiągnięte porozumienie jako własny sukces negocjacyjny[40]. Według Oettingera dla opłaty gazu wykorzystano pomoc MFW i Unii Europejskiej. Jednak pokrycie to nie miało być tak duże, jakiego domagała się Rosja. Część kwoty była wciąż dyskutowana. W celu rozwiązania problemu Gazprom i Naftogaz skierowały pozwy do Trybunału Arbitrażowego w Sztokholmie. Jak wiadomo, na początku maja 2014 r. Ukraina, Rosja i UE rozpoczęły

[38] G7 Foreign Ministers' Statement on Ukraine, New York, 25 September 2014, http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Meldungen/2014/140925-G7-Erklaerung-Ukraine.html. doc., inf. z 26.11.2014.

[39] P. Donahue, *Merkel Says Ukraine May Lose EU Gas Without Russia Deal*, http://www.bloomberg.com/news/2014-10-24/merkel-says-ukraine-could-go-cold-without-russia-gas-deal.html, inf. z 26.11.2014.

[40] S. Kardaś, W. Konończuk, A. Łoskot-Strachota, *Sukces? Porozumienie gazowe Rosja – Ukraina – UE*, http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2014-11-05/sukces-porozumienie-gazowe-rosja-ukraina-ue, inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

trójstronne negocjacje na temat warunków dostaw gazu. W połowie czerwca negocjacje zakończono, ponieważ nie doprowadziły one do żadnych rezultatów. Na skutek tego od 16 czerwca Ukraina przestała otrzymywać rosyjski gaz. Oprócz pośrednictwa Bruksela dążyła do tego, aby Ukraina podpisała kontrakty gazowe z innymi dostawcami, m.in. z norweską kompanią Statoil, dzięki czemu Ukraina miał otrzymać 5 mld m^3 gazu. Ponadto UE przyczyniła się do tego, by Ukraina podpisała kontrakty o rewersie gazu z wybranymi państwami europejskimi. Dotyczyło to m.in. Węgier, mimo ogólnie nieprzychylnej pozycji rządu Viktora Orbana co do Ukrainy w jej konflikcie z Rosją. Gaz Ukrainie sprzedawały również Polska i Słowacja.

Ostatnie, jak dotąd, sankcje weszły w życie 29 listopada 2014 r. i dotyczą 13 osób oraz 5 organizacji[41]. Od połowy marca 2014 r. UE przyjęła dziesięć pakietów sankcji przeciwko Rosji. Łącznie ograniczenia dotknęły 132 osoby fizyczne oraz 28 przedsiębiorstw.

Należy wskazać, iż polityka Unii Europejskiej wobec Federacji Rosyjskiej od początku konfliktu na Ukrainie przebiegała „dwutorowo". Z jednej strony, UE stopniowo zwiększała presję, wprowadzając i zaostrzając sankcje. Z drugiej zaś wykorzystywała każdą nadarzającą się okazję do kontynuowania dialogu z Moskwą. Zdaniem Brukseli, oba elementy tej strategii są równie ważne po to, żeby stabilizować sytuację na Ukrainie i jednocześnie nie dopuszczać do powstania nowej „zimnej wojny". Zasadnicze okazało się zbudowanie precyzyjnej pozycji Unii Europejskiej dobitnie wskazującej Moskwie, iż jej zachowanie jest niedopuszczalne oraz powinna ona przestrzegać i szanować zasady prawa międzynarodowego oraz istniejącego porządku międzynarodowego, który opiera się na Karcie ONZ, zabraniającej przekroczenia granic innego państwa przy użyciu siły zbrojnej. Należy także podkreślić, iż pytanie o zniesieniu sankcji może pojawić się na porządku dziennym UE tylko pod warunkiem pozytywnych zmian w procesie rozwiązywania konfliktu na Ukrainie.

Zakończenie

Po dokonaniu wszechstronnej analizy działań wspólnoty zachodniej, pod którą w niniejszym artykule rozumie się Stany Zjednoczone, NATO oraz UE, należy powiedzieć, iż hipotezy badawcze zostały postawione prawidłowo. Konflikt rosyjsko-ukraiński niewątpliwie oddziałuje na bezpieczeństwo europejskie oraz międzynarodowe. Jednym z najważniejszych wymiarów tego wpływu okazało się uwidocznienie drastycznej różnicy pomiędzy bazą normatywną regulującą funkcjonowanie państw narodowych a dynamicznymi procesami odbywającymi się na arenie międzynarodowej. Skala tych rozbieżności nasila się od zakończenia „zimnej wojny". Jednak właściwie dopiero konflikt rosyjsko-ukraiński jaskrawo ujawnił ten problem, demonstrując niezgodność

[41] COUNCIL implementing REGULATION (EU) No 1270/2014 of 28 November 2014 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:344:FULL&from=EN. doc., inf. z 01.12.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

pomiędzy głoszonymi koncepcjami ładu międzynarodowego a zachowaniem niektórych państw na arenie międzynarodowej. Ponadto uwidocznił słabość instytucji międzynarodowych, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa europejskiego oraz międzynarodowego. Można tu mówić również o zderzeniu różnych koncepcji rozumienia istoty bezpieczeństwa narodowego oraz międzynarodowego, jak również środkach jego zabezpieczenia. W świetle analizy zachowań wspólnoty zachodniej wobec konfliktu rosyjsko-ukraińskiego należy powiedzieć, iż wyżej wspomniane pytanie jest aktualne zarówno dla niej, jak i dla Ukrainy. W odniesieniu do procesu wypracowania polityki przez wspólnotę zachodnią wobec tego konfliktu widać, iż jego złożoność w dużej mierze została uwarunkowana przez uświadomienie konieczności przestrzegania podstawowych zasad funkcjonowania obecnego ładu międzynarodowego w celu uniknięcia jakichkolwiek prowokacji mogących wywołać konflikt zbrojny na szeroką skalę, co doprowadziłoby do obniżenia poziomu bezpieczeństwa europejskiego oraz międzynarodowego. Przy tym konflikt rosyjsko-ukraiński nie zostałby rozwiązany, stając się częścią większego konfliktu międzynarodowego. To m.in. wyjaśnia fakt, dlaczego wspólnota zachodnia stanowczo odmówiła Ukrainie pomocy o charakterze militarnym. Czyli podstawowym motywem działania wspólnoty zachodniej wobec rozwiązania konfliktu rosyjsko-ukraińskiego jest przestrzeganie zasad prawa międzynarodowego. Jednocześnie konflikt ten przyczynił się do wypracowania złożonej, dobrze przemyślanej oraz uzgodnionej pomiędzy UE, USA oraz NATO polityki, która obejmuje działania na różnych płaszczyznach oraz przewiduje wprowadzenie pewnych instrumentów w zależności od rozwoju sytuacji, pozwalając na rzeczywiste rozstrzygnięcie konfliktu. Należy również podkreślić, iż wspólnota zachodnia w swojej polityce w rozwiązaniu konfliktu zastrzega sobie rolę wspomagającą, uświadamiając Moskwie oraz Kijowowi, że są one odpowiedzialne za rozstrzygnięcie tej sytuacji konfliktowej. A więc potwierdza to hipotezę o rewizji przez wspólnotę zachodnią istoty ówczesnych zagrożeń oraz sposobów reagowania na nie. Z kolei droga integracji europejskiej oraz euroatlantyckiej, którą podążał Kijów w ciągu ostatnich dwudziestu lat, jak również gotowość narodu ukraińskiego do bronienia tej opcji rozwojowej zademonstrowana podczas Rewolucji Godności, wywarły swój wpływ na gotowość wspólnoty zachodniej do reagowania na konflikt rosyjsko-ukraiński. Niewątpliwie konflikt ten stał się również konfliktem o wartości, które są podstawą funkcjonowania Stanów Zjednoczonych, Unii Europejskiej oraz Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. A więc bronienie tych wartości jest obowiązkiem moralnym wspólnoty zachodniej, co podkreślono w wielu oświadczeniach jej przedstawicieli w trakcie spotkań oficjalnych oraz w dokumentach.

I wreszcie, mimo niejasności co do rozwoju przyszłych wydarzeń na wschodzie Ukrainy, należy odnotować gotowość wspólnoty międzynarodowej do reagowania w spawy pokojowego rozwiązania konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, co z kolei powinno służyć podwyższeniu poziomu bezpieczeństwa europejskiego oraz międzynarodowego.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Streszczenie: W artykule omówiono kwestie podejścia zachodniej wspólnoty wobec konfliktu Ukraina–Rosja we wschodniej części Ukrainy. Przedstawiono instrumenty dyplomatyczne i gospodarcze stosowane przez USA i UE. Zbadano również politykę NATO w kierunku wzmocnienia bezpieczeństwa europejskiego oraz zminimalizowania zagrożenia ze strony Rosji.
Słowa kluczowe: sankcje, konflikt rosyjsko-ukraiński, USA, UE, Rosja, NATO

Western Community to the resolve the conflict in Ukraine

Summary: The article deals with the issue of the Western community's approach towards the Ukraine–Russia conflict in the Eastern part of Ukraine. Diplomatic and economic instruments US and EU applied are thoroughly analyzed in the article. NATO's policy towards strengthening of the European security, including the Russian threat, is investigated.
Key words: sanctions, Ukraine-Russia conflict, US, EU, Russia, NATO

Bibliografia

Announcement of Additional Treasury Sanctions on Russian Financial Institutions and on a Defense Technology Entity, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2590.aspx. doc., inf. z 26.11.2014.

Announcement of Additional Treasury Sanctions on Russian Government Officials and Entities, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2369.aspx. doc., inf. z 26.11.2014.

Announcement of Expanded Treasury Sanctions within the Russian Financial Services, Energy and Defense or Related Materiel Sectors, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2629.aspx. doc., inf. z 26.11.2014.

Announcement of Treasury Sanctions on Entities Within the Financial Services and Energy Sectors of Russia, Against Arms or Related Materiel Entities, and those Undermining Ukraine's Sovereignty, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl2572.aspx. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/145/CFSP of 17 March 2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:078:0016:0021:EN:PDF. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/265/CFSP of 12 May 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0265&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/455/CFSP of 11 July 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0455&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

COUNCIL DECISION 2014/499/CFSP of 25 July 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0499&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/508/CFSP of 30 July 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0508&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/512/CFSP of 31 July 2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0512&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/658/CFSP of 8 September 2014 amending Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2014_271_R_0008&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL DECISION 2014/659/CFSP of 8 September 2014 amending Decision 2014/512/CFSP concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_271_R_0009. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL IMPLEMENTING DECISION 2014/151/CFSP of 21 March 2014 implementing Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0151&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL IMPLEMENTING DECISION 2014/238/CFSP of 28 April 2014 implementing Decision 2014/145/CFSP concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0238&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

COUNCIL implementing REGULATION (EU) No 1270/2014 of 28 November 2014 implementing Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:344:FULL&from=EN. doc., inf. z 01.12.2014.

COUNCIL REGULATION (EU) No 833/2014 of 31 July 2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0833&from=EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Donahue P., *Merkel Says Ukraine May Lose EU Gas Without Russia Deal*, http://www.bloomberg.com/news/2014-10-24/merkel-says-ukraine-could-go-cold-without-russia-gas-deal.html. inf. z 26.11.2014.

European Parliament resolution on Russian pressure on Eastern Partnership countries and in particular destabilisation of eastern Ukraine (2014/2699(RSP)), http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P7-RC-2014-0436+0+DOC+XML+V0//EN. doc., inf. z 26.11.2014.

Executive Order – Blocking Property of Additional Persons Contributing to the Situation in Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/17/executive-order-blocking-property-additional-persons-contributing-situat. doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Executive Order – Blocking Property of Additional Persons Contributing to the Situation in Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/20/executive-order-blocking-property-additional-persons-contributing-situat, doc., inf. z 26.11.2014.

Executive Order – Blocking Property of Certain Persons Contributing to the Situation in Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/06/executive-order-blocking-property-certain-persons-contributing-situation, doc., inf. z 26.11.2014.

FACT SHEET: Ukraine-Related Sanctions, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/17/fact-sheet-ukraine-related-sanctions, doc., 26.11.2014.

G7: The Hague Declaration, http://www.g8.utoronto.ca/summit/2014brussels/hague_140324.html. doc., inf. z 26.11.2014.

G7 Foreign Ministers' Statement on Ukraine, New York, 25 September 2014, http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Meldungen/2014/140925-G7-Erklaerung-Ukraine.html. doc., inf. z 26.11.2014.

Kardaś S., Konończuk W., Łoskot-Strachota A., *Sukces? Porozumienie gazowe Rosja – Ukraina – UE*, http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2014-11-05/sukces-porozumienie-gazowe-rosja-ukraina-ue, inf. z 26.11.2014.

Kuczyński G., *Rosjanie hasają po Bałtyku. Zdemontują północną flankę NATO?,* http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/rosjanie-hasaja-po-baltyku-zdemontuja-polnocna-flanke-nato,483907.html, inf. z 26.11.2014.

NATO Secretary General statement after the extraordinary meeting of the NATO-Ukraine Commission, http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_112210.htm, doc., inf. z 26.11.2014.

NATO Secretary General statement on planned „elections" in Eastern Ukraine, http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_114442.htm, doc., inf. z 26.11.2014.

Podvorna O., *Stany Zjednoczone – Ukraina: one step forward, two backward?* [w:] *Dylematy rozwoju Ukrainy*, red. L. Hurska-Kowalczyk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2011.

President Obama Speaks on Malaysia Airlines Flight MH17, Russia and Ukraine, and the Situation in Gaza, http://www.whitehouse.gov/blog/2014/07/18/president-obama-speaks-malaysian-airlines-flight-mh17-russia-and-ukraine-and-situati, doc., inf. z 26.11.2014.

Presidential Memorandum – Assistance to Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/24/presidential-memorandum-assistance-ukraine, doc., inf. z 26.11.2014.

Remarks by President Obama at NATO Summit Press Conference, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/05/remarks-president-obama-nato-summit-press-conference, doc., inf. z 26.11.2014.

Remarks by President Obama at the University of Queensland, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/11/15/remarks-president-obama-university-queensland, doc., inf. z 26.11.2014.

Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/24/remarks-president-obama-address-united-nations-general-assembly, doc., inf. z 26.11.2014.

Remarks by President Obama to the People of Estonia, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/03/remarks-president-obama-people-estonia, doc., inf. z 26.11.2014.

Statement by President Barroso and President Van Rompuy in the name of the European Union on the agreed additional restrictive measures against Russia, http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-244_en.htm, doc., inf. z 26.11.2014.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 24/11/2026 13:53:04

Statement by the President on New Sanctions Related to Russia, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/09/11/statement-president-new-sanctions-related-russia, doc., inf. z 26.11.2014.

Statement by the President on Ukraine, http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/07/29/statement-president-ukraine, doc., inf. z 26.11.2014.

Treasury Sanctions Russian Officials, Members Of The Russian Leadership's Inner Circle, And An Entity For Involvement In The Situation In Ukraine, http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/jl23331.aspx, doc., inf. z 26.11.2014.

Wales Summit Declaration, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm, doc., inf. z 26.11.2014.

Женевська Заява від 17 квітня 2014 року.(укр./рос.), http://mfa.gov.ua/ua/press-center/comments/1050-zhenevsyka-zajava-vid-17-kvitnya-2014-roku, doc., inf. z 26.11.2014.

Заседание Международного дискуссионного клуба «Валдай», http://kremlin.ru/news/46860, inf. z 26.11.2014.

Заявление МИД России о выборах 2 ноября в Донецкой и Луганской областях, http://mid.ru/bdomp/brp_4.nsf/8a15b43ae2d7c96443256999005bcbb8/64c03e1336c1b4d3c3257d85002792d8!OpenDocument. doc., inf. z 26.11.2014.

МЕМОРАНДУМ об исполнении Протокола по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П.Порошенко и инициатив Президента России В.Путина, http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true, doc., inf. z 26.11.2014.

Потапов А., Тихонова Э., *Сергей Лавров: »Нам будет с кем разговаривать в раде и правительстве«*, http://izvestia.ru/news/578603, inf. z 26.11.2014.

Протокол по итогам консультаций Трехсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П.Порошенко и инициатив Президента России В.Путина, http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true, doc., inf. z 26.11.2014.